

Halogénezett szénhidrogének – középszint

A szén-tetraklorid összegképlete	CCl_4
A szén-tetraklorid polaritás szempontjából apoláris molekula.	
A szén-tetraklorid halmazállapota 25 °C-on és standard nyomáson folyadék .	
A szén-tetraklorid vízben nem oldódik.	
A szén-tetrakloridot legnagyobb mennyiségben apoláris oldószerként használják.	megjegyzés: hátránya, hogy erősen rákkeltő, ezért használata kezd visszaszorulni
A szén-tetraklorid az égést elfojtja, ezért régen tűzoltásra használták.	
A kloroform polaritás szempontjából gyengén poláris molekula.	
A kloroform összegképlete	CHCl_3
A kloroform halmazállapota 25 °C-on és standard nyomáson folyadék .	
A kloroform vízben nem oldódik.	
Általánosságban elmondható a halogénezett szénhidrogénekre, hogy vízben nem vagy igen rosszul , szerves oldószerekben jól oldódnak.	
A kloroformot legnagyobb mennyiségben oldószerként használják.	
A vinil-klorid polaritás szempontjából gyengén poláris molekula.	
A vinil-klorid halmazállapota 25 °C-on és standard nyomáson gáz .	
A vinil-klorid vízben nem oldódik.	
A vinil-kloridot legnagyobb mennyiségben műanyaggyártásra (PVC) használják.	
A tetrafluoretén polaritás szempontjából apoláris molekula.	
A tetrafluoretén halmazállapota 25 °C-on és standard nyomáson gáz .	
A tetrafluoretén vízben nem oldódik.	
A tetrafluoretént legnagyobb mennyiségben műanyaggyártásra (teflon) használják.	
A difluor-diklórmetán (freon-12) polaritás szempontjából gyengén poláris molekula.	
A difluor-diklórmetán (freon-12) halmazállapota 25 °C-on és standard nyomáson gáz .	
A difluor-diklórmetán (freon-12) vízben nem oldódik.	
A difluor-diklórmetánt (freon-12) legnagyobb mennyiségben	

hűtőfolyadékként és sprayk hajtógázaként használták.	
A halogénezett szénhidrogének égésekor mérgező halogének és halogénvegyületek (hidrogén-halogenidok) kerülnek a légkörbe, amelyek hozzájárulnak a savas esők kialakulásához.	
A freonok használatát azért szüntették meg, mert hozzájárulnak az ózonréteg elvékonyodásához .	

Halogénezett szénhidrogének – emelt szint

Az alkil-halogenidok olyan szénhidrogén-származékok, amelyekben a hidrogénatomok közül egy vagy több halogénatomra van cserélve.	
A halogénatomot hordozó szénatom rendősége szerint, megkülönböztetünk primer (elsőrendű), szekunder (másodrendű) és terciér (harmadrendű) alkil-halogenideket.	
A szabályos, szimmetrikus alkil-halogenidok polaritás szempontjából apolárisak .	
A halogénezett szénhidrogének olvadási és forráspontja az azonos szénatomszámú szénhidrogénekhez képest magasabb , mert moláris tömegük nagyobb és a molekulák közti másodrendű kötőerők erősebbek .	megjegyzés: még ha a halogéntartalmú molekula teljesen apoláris, akkor is lényegesen nagyobb méretű, mint az azonos szénatomszámú alkán, így a diszperziós kölcsönhatás erőssége is jelentősebb
A vinil-klorid polimerizációja (egyenlet)	$n \begin{array}{c} \text{H} & & \text{H} \\ & \backslash & / \\ & \text{C} = \text{C} \\ & / & \backslash \\ \text{Cl} & & \text{H} \end{array} \xrightarrow{\text{kat.}} \left[\begin{array}{c} \text{H} & \text{H} \\ & \\ -\text{C} & - & \text{C}- \\ & \\ \text{Cl} & \text{H} \end{array} \right]_n$
A vinil-klorid polimerizációjával állítják elő a PVC-t .	
A tetrafluoretén polimerizációja (egyenlet)	$n \begin{array}{c} \text{F} & & \text{F} \\ & \backslash & / \\ & \text{C} = \text{C} \\ & / & \backslash \\ \text{F} & & \text{F} \end{array} \xrightarrow{\text{kat.}} \left[\begin{array}{c} \text{F} & \text{F} \\ & \\ -\text{C} & - & \text{C}- \\ & \\ \text{F} & \text{F} \end{array} \right]_n$
A tetrafluoretén polimerizációjával állítják elő a teflont .	
Az etil-kloridot (acetonban oldva) nátrium-hidroxid-oldattal főzzük (egyenlet)	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{C}-\text{CH}_3 \\ \\ \text{Cl} \end{array} + \text{NaOH} \longrightarrow \begin{array}{c} \text{H}_2\text{C}-\text{CH}_3 \\ \\ \text{OH} \end{array} + \text{NaCl}$

Az acetonban oldott etil-klorid és nátrium-hidroxid-oldat reakciójának típusa szubsztitúció .	
Az acetonban oldott etil-klorid és nátrium-hidroxid-oldat reakciójának szerves terméke az etanol .	
Az etil-klorid hevítése tömény nátrium-hidroxiddal (egyenlet)	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{C}-\text{CH}_3 \\ \\ \text{Cl} \end{array} \xrightarrow[\text{hő}]{\text{cc. NaOH}} \text{H}_2\text{C}=\text{CH}_2 + \text{HCl}$
Az etil-klorid tömény nátrium-hidroxiddal (lúggal) való hevítése reakciótípus szerint elimináció .	
Az elimináció olyan kémiai reakció, melynek során egy szerves vegyület egy kisebb molekula kilépése közben alakul új vegyületté.	megjegyzés: az elimináció az addíció „ellentéte”
A Zajcev-szabály szerint hidrogén-halogenid elimináció esetén a hidrogénatom arról a szénatomról fog leszakadni, ahol eleve kevesebb volt.	
A Zajcev-szabály alkalmazása a 2-klórbután eliminációja során (egyenlet)	$\begin{array}{c} \text{H}_3\text{C}-\text{CH}-\text{CH}_2-\text{CH}_3 \\ \\ \text{Cl} \end{array} \xrightarrow[\text{hő}]{\text{cc. NaOH}} \begin{array}{c} \text{H}_3\text{C}-\text{CH}=\text{CH}-\text{CH}_3 \\ \text{but-2-én} \end{array} + \text{HCl}$
A szén-tetraklorid ipari előállítása (egyenlet)	$\text{CH}_4 + 4 \text{Cl}_2 \rightarrow \text{CCl}_4 + 4 \text{HCl}$
A szén-tetrakloridot és a kloroformot az iparban metán klórozásával állítják elő. A reakció típusa szubsztitúció .	megjegyzés: a klórmennyiség szabályozásával lehet beállítani a kívánt összetételt (pl. ha a klórt nagy feleslegben alkalmazzuk, akkor nagyrészt szén-tetraklorid képződik)
A kloroform ipari előállítása (egyenlet)	$\text{CH}_4 + 3 \text{Cl}_2 \rightarrow \text{CHCl}_3 + 3 \text{HCl}$
Halogénezett szénhidrogéneket alkánokból és aromás vegyületekből szubsztitúcióval , telítetlen vegyületekből addícióval állítanak elő.	